

FRATERS CMM

3/10

| REGIO OOST-TIMOR OPGERICHT | TERUG NAAR
DE EERSTE LIEFDE | GEROEPEN DOOR DE ARMEN
| LEZEN MET EEN ROOMSE BRIL

INHOUD

MISSION STATEMENT

Barmhartigheid is van alle tijden en plaatsen.

Barmhartigheid staat centraal in alle wereldgodsdiensten: hindoeïsme, boeddhisme, jodendom, christendom en islam.

De beweging van barmhartigheid heeft een spoor getrokken in de geschiedenis.

De verschillende vormen waarin zij verschijnt, zijn uitdrukking van de samenleving waarin zij ontstond en van de spiritualiteit die haar draagt.

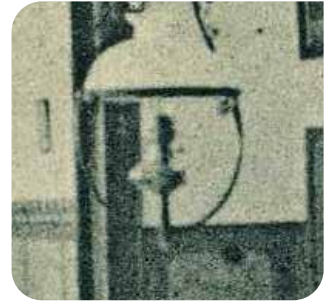
De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid is geworteld in de christelijke barmhartigheid.

Verloren zoon, Rembrandt

COLUMN VAN DE
ALGEMENE OVERSTE **4**

ROND FRATER
ANDREAS **5**

COLOFON

Fraters CMM (voorheen Ontmoetingen) is het driemaandelijks contactblad van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid ('Fraters van Tilburg' of 'Fraters CMM'). Een abonnement is gratis (aanvragen via adres hieronder). ISSN 1574-9193

Redactie: Rien Vissers (hoofdredacteur), frater Edward Gresnigt, frater Ad de Kok, frater Lawrence Obiko, frater Ronald Randang, frater Jan Smits, Peter van Zoest (eindredacteur)

Ontwerp en opmaak: Helder groen
www.heldergroen.nl

Druk: DekoVerdivas, Tilburg

Contact: Fraters CMM, Gasthuisring 54
5041 DT Tilburg

tel.: 013 5432777 (Rien Vissers)

fax: 013 5441405

e-mail: magazine@cmmbrothers.org

website: www.cmmbrothers.org

Een vrijwillige bijdrage als tegemoetkoming in de kosten is welkom op ING-bankrekening 106 85 17 t.n.v. Fraters CMM Tilburg

Foto omslag voor: Beeld van de Vincentiaanse pelgrimage in Frankrijk (foto: frater Ad de Kok).

Foto omslag achter: San Gimignano, Toscane, Italië (foto: frater Ad de Kok).

REGIO OOST-TIMOR OPGERICHT

6

KORT NIEUWS

8

TERUG NAAR DE EERSTE LIEFDE

10

VAN DE REDACTIE

De redactieleden laten geen gelegenheid onbenut om fraters ervan te doordringen hoe belangrijk een goede communicatie is binnen de congregatie. Ze wijzen steeds op de grote rol die het drietalige *Fraters CMM* hierbij kan spelen. De boodschap is helder en duidelijk: elkaar op de hoogte houden van wat er gaande is in de regio's en provincies, versterkt in hoge mate het bewustzijn te behoren tot de wereldwijde broederschap van barmhartigheid die de congregatie wil zijn. Onlangs heeft generaal bestuurslid frater Edward Gresnigt Indonesische fraters die ter voorbereiding op hun professie voor het leven in Nederland een zomercursus volgden, warm gemaakt om verslag te doen van hun wederwaardigheden. Daarover meer in de vierde editie van deze jaargang die in november verschijnt. In dit nummer het heuglijke nieuws van de oprichting van de nieuwe regio Oost-Timor. In de nog jonge natie - het land werd in 2002 onafhankelijk - groeit het aantal fraters gestaag en lag een grotere zelfstandigheid van de gemeenschappen in een eigen regio voor de hand. De algemene overste, frater Broer Huitema, was naar Oost-Timor afgereisd om de oprichting van de nieuwe regio te bezegelen en om met het nieuwe regionale bestuur plannen te maken voor de toekomst. Professionele vorming van jonge Oost-Timorese fraters en huisvestingskwesaties staan hoog op de agenda. De officiële start van de regio vond plaats in de Oost-Timorese hoofdstad Dili op 24 juli, de dag waarop de Indonesische frater Dominikus Samponu, die vijf jaar in het land werkzaam is, tijdens de eucharistieviering bij gelegenheid van de oprichting, zijn professie voor het leven aflegde. Dubbel feest!

GEROEPEN DOOR DE ARMEN

12

CUM LAUDE

14

LEZEN MET ROOMSE BRIL

15

KORT NIEUWS

18

IN MEMORIAM

21

BRONNEN

23

COLUMN

VAN DE ALGEMENE OVERSTE

Maandag 2 augustus: het begin van een nieuwe werkweek. Maar niet zomaar een gewone week. Die ochtend begin ik met achttien jonge fraters en zusters uit vijf verschillende landen aan een week van bezinning rond de heilige Vincentius en onze stichter, Joannes Zwijsen. En dat alles ter voorbereiding op een pelgrimstocht naar Frankrijk, naar plekken waar Vincentius heeft geleefd en gewerkt. Achttien zusters en fraters uit Indonesië, Kenia, de Filippijnen, Oost-Timor, Namibië en Brazilië, die zich in Nederland en Frankrijk voorbereiden op hun professie voor het leven.

Als fraters organiseren we zo'n internationaal programma al een jaar of tien, maar het is de eerste keer dat ik er zelf zo intensief bij betrokken ben. Maandag 9 augustus voeg ik me ook bij hen, op weg naar Frankrijk. Met als eerste halteplaats Folleville, waar Vincentius voor het eerst werd geconfronteerd met de armen. Om dan helemaal naar het Zuiden af te zakken, naar Dax, zijn geboortestreek. We eindigen in Parijs, waar hij het grootste deel van zijn leven heeft gewerkt en waar hij ligt begraven. Ik verheug me op die tocht, samen met mijn jonge confraters. Samen willen we ons laten inspireren door de heilige Vincentius en zijn grote betekenis voor de kerk en de armen.

Af en toe is het goed om even weg te zijn uit de beslommingen van alledag en nieuwe inspiratie op te doen. Een pelgrimstocht maken is dan een heel goed middel. En een heel oude methode! In de Middeleeuwen al gingen mensen op weg, te voet. Soms maandenlang. Wij gaan maar twaalf dagen, en niet te voet! We nemen de bus en lopen af en toe een stuk. Het is dus niet helemaal zoals het 'hoort'. Maar we hopen toch te ervaren wat pelgrims ook meemaken: even afstand nemen en ons opnieuw de vraag stellen: wie ben ik eigenlijk en wat wil ik met mijn leven? Door afstand te nemen, leer je scherper zien.

Door me te spiegelen aan een heilige als Vincentius leer en ervaar ik hoe is als mens bedoeld ben. En dan hoop ik dat zo'n tocht er toe bij mag dragen, het beste in mij naar boven te brengen. De achttien jonge fraters en zusters staan op een heel belangrijk punt in hun leven: zich voor altijd te verbinden aan de congregatie. Ik hoop dat deze tocht helpt hun ware weg naar God en mensen te vinden. Maar dat geldt ook voor mij. Want elke dag opnieuw word ik uitgedaagd, mijn professie te vernieuwen en waar te maken

frater Broer Huitema

ROND FRATER ANDREAS IN ALLES HEEL TOEGEWIJD

We zijn gewend om in de talrijke verhalen over frater Andreas vooral te letten op ... frater Andreas. In veel van de beschreven situaties was hij echter niet de hoofdpersoon, maar gewoon een van de aanwezige fraters. Laten we onze aandacht eens richten op de andere personages: welk beeld krijgen we dan van hem en van de congregatie?

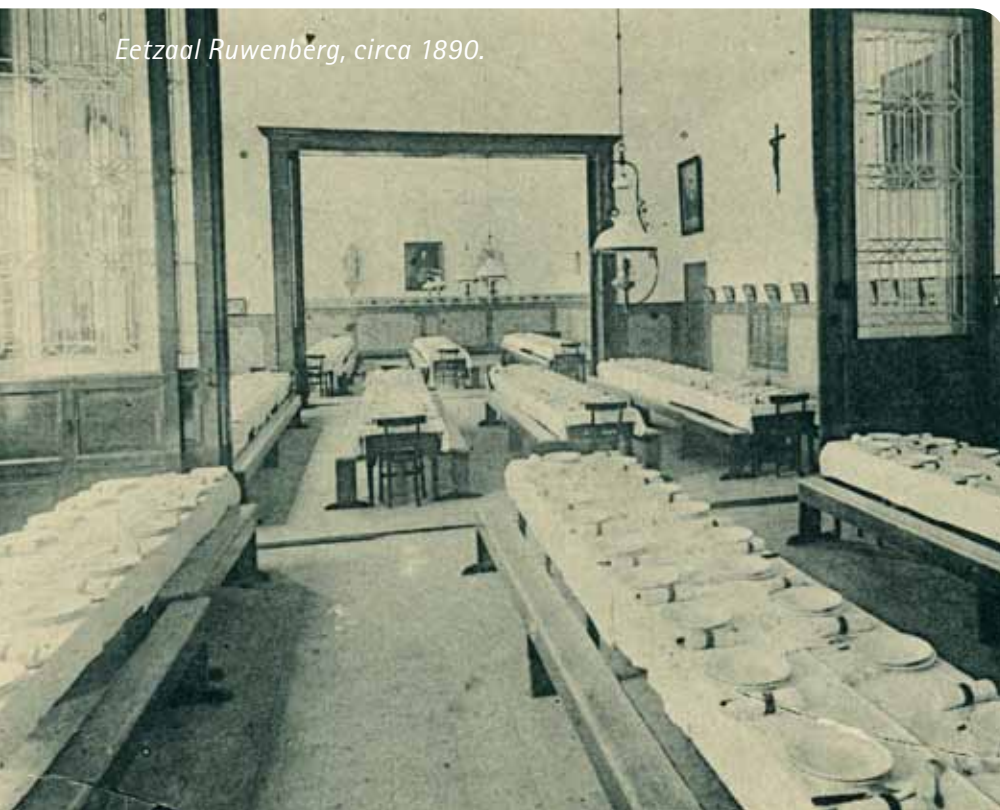
In de begintijd had het internaat Ruwenberg in Sint-Michielsgestel vaak last van hoog water, het gebeurde dikwijls dat het nabijgelegen riviertje de Dommel uit de oevers trad. Met man en macht moesten de fraters pompen en werken aan een nooddam van zandzakken. Het was werk waar frater Andreas niet sterk genoeg voor was, maar toch stond ook hij 's nachts op. "Werken kon hij niet", zei frater Germanus, "maar alle nachten was hij present om met de lamp bij te lichten. Hij was bezorgd voor alles."

Als de leerlingen in de zomer naar huis gingen, werkten de fraters nog door. Of ze wilden of niet, de onderwijzers moesten meewerken aan de schoonmaak en het onderhoud van het gebouw. Frater Andreas nam de lastigste

dingen op zich, zoals het stoffen van de plafonds. "Hij werkte daar ook altijd hard aan en met de uiterste nauwkeurigheid", aldus frater Lucianus. De anderen namen het zomercorvee misschien wat luchtiger, maar eraan ontsnappen konden ze niet.

In de middagrecreatie waren de fraters op Ruwenberg verplicht om Frans te spreken. Frater Andreas hield zich er streng aan. Bij hem kwam geen Nederlands woord over de lippen. Veel fraters hadden een hekel aan deze regel. Hun Frans was niet zo goed en ze wilden wel even een moment van ontspanning. Ze ontwikkelden een soort tussentaal van Frans Nederlands, rookten hun 'cigar', lazen het 'journal' en schonken elkaar een 'tasse' in.

Eetzaal Ruwenberg, circa 1890.

De fraters maakten lange dagen en waren eigenlijk altijd bezig met werk, gebed en studie. Het was een veeleisend leven dat wel enig relativiseringsvermogen vroeg. Dat ontwikkelden ze dan ook allemaal, frater Andreas alleen misschien wat minder dan de anderen. Ze plaagden elkaar vaak, maar ook daarin was frater Andreas niet zo goed. Hij leed onder de humor, die vaak de grenzen van het toelaatbare opzocht. Zo hielden de fraters het leven vol dat uiterste toewijding vergde. Die toewijding hadden ze allemaal, maar frater Andreas overtrof hen daar nog in.

Charles van Leeuwen

REGIO OOST-TIMOR OPGERICHT

'Jesus Misericordioso' ('Jezus de Barmhartige'). Zo heet de nieuwe regio Oost-Timor die 24 juli officieel is opgericht. Dat gebeurde tijdens een plechtige eucharistieviering in de kerk van de parochie waar de fraters in de hoofdstad Dili wonen en werken. Voorganger was de bisschop van Dili, Alberto Ricardo da Silva. Tijdens de viering werd tevens het eerste regionale bestuur geïnstalleerd en legde frater Dominikus Samponu zijn professie voor het leven af.

De algemene CMM-overste, frater Broer Huitema, verbleef van 15 tot 25 juli in Oost-Timor om de oprichting mede voor te bereiden. In een toespraak tijdens de eucharistieviering in Dili memoreerde hij dat het generaal kapittel van de congregatie in 2008 goedkeuring hechtte aan de oprichting van de nieuwe regio. Het generaal bestuur heeft regelmatig overleg gevoerd met het provinciaal bestuur van Indonesië, dat verantwoordelijk was voor de gemeenschappen op Oost-Timor. In zijn toespraak maakte hij bekend dat het generaal bestuur frater Silvino Belo heeft benoemd tot eerste regionaal overste. Frater Paulus Paji Keban is benoemd tot plaatsvervangend regionaal overste en frater Anselmus Weka Udjan tot secretaris en regionaal econoom.

Frater Broer Huitema wees op het belang van roepingen voor de ontwikkeling van de nieuwe regio. Hij sprak de hoop uit "dat veel jonge mannen zich bij de congregatie zullen aansluiten, zodat we onze taak op Oost-Timor en elders kunnen vervullen". Frater Huitema benadrukte dat de congregatie zich speciaal richt op de ontwikkeling van jonge mensen: "Door onderwijs en andere vormen van begeleiding willen we hen helpen om een toekomst op te bouwen. Daarbij bekommeren we ons vooral om de armen en hulpbehoevenden. De congregatie wil op deze manier bijdragen aan de ontwikkeling van dit land."

Frater Dominikus Samponu legt zijn professie voor het leven af ten overstaan van de algemene overste, frater Broer Huitema (links).

Plannen

"We hebben met het nieuwe regionale bestuur uitvoerig vergaderd", vertelt de algemene overste na terugkeer in Nederland. "Er zijn plannen ontwikkeld voor de toekomst. De komende jaren zal vooral de professionele vorming van de jonge Oost-Timorese fraters veel aandacht vragen. Een andere prioriteit vormt de middelbare beroepsopleiding in Gleno, die de fraters twee jaar gele-

Het regionale bestuur: v.l.n.r. de fraters Anselmus Weka Udjan, Silvino Belo, Paulus Paji Keban.

den hebben opgezet. De opleiding is nog ondergebracht in een gebouw waar in de ochtenduren kinderen van een lagere school les krijgen en heeft nieuwe huisvesting nodig. Ook het postulaat in Dili moet een nieuw onderkomen krijgen. De postulanten zitten nu in een gehuurd gebouw waar ze volgend jaar uit moeten."

In 1988 vestigden zich de eerste fraters op Oost-Timor. In de plaats Gleno gingen ze aan de slag in het middelbaar onderwijs. Nu zijn ze er verbonden aan een middelbare beroepsopleiding. In 1991 werd in Hera een tweede gemeenschap opgericht, waar de fraters verbonden waren aan een politechnische school van de regering. Deze gemeenschap werd in 1999 verplaatst naar Dili. Parochiescholen werden hier het werkterrein van de fraters: een lagere school en twee middelbare scholen. In Oost-Timor wonen en werken momenteel dertien fraters, verspreid over drie gemeenschappen. Van hen hebben er vier de Indonesische nationaliteit. De overigen zijn Oost-Timorezen. "De meeste Oost-Timorese fraters zijn nog bezig met hun religieuze of professionele vorming, voornamelijk in Indonesië", aldus frater Broer Huitema. "De kwaliteit van de academies en universiteiten in Oost-Timor laat nog veel te wensen over; in Indonesië zijn er veel meer opleidingsmogelijkheden en ligt het niveau veel hoger. In totaal zijn er nu ongeveer

Steen ter herdenking van de oprichting van de nieuwe regio.

Oost-Timor beslaat het oostelijk deel van het eiland Timor, ten Noorden van Australië. Tot de onafhankelijkheid in 2002 was het 24 jaar bezet door Indonesië. Voordien was het vanaf 1702 een kolonie van Portugal. De overgrote meerderheid van de bevolking is katholiek. In 2006 brak een burgeroorlog uit tussen twee bevolkingsgroepen. Het geweld kostte aan veel mensen het leven. Er werden enorme vernielingen aangericht. Veel is nog niet hersteld. Troepen van de Verenigde Naties blijven waarschijnlijk nog tot 2012 om voor rust en stabiliteit in het land te zorgen.

25 Oost-Timorese fraters. In Oost-Timor is er de laatste tijd sprake van een behoorlijke aanwas. Die toename speelde een rol bij het besluit om tot de oprichting van een eigen regio over te gaan. Wat zeker zo'n belangrijke rol speelde was het feit dat Oost-Timor in 2002 onafhankelijk is geworden van Indonesië en dat het een logische ontwikkeling was dat – met het perspectief van voldoende aanwas in Oost-Timor zelf – de gemeenschappen een grotere zelfstandigheid zouden krijgen. De oprichting van een regio onderstreept die ontwikkeling."

Peter van Zoest

De fraters Lawrence Obiko en Harrie van Geene tijdens een workshop.

Broeders lazaristen volgen een inleiding van frater Lawrence Obiko.

FRATERS PRATEN IN PARIJS BROEDERS BIJ OVER BARMHARTIG- HEID EN BROEDERSCHAP

De fraters Harrie van Geene en Lawrence Obiko verzorgden op 12 en 13 april in Parijs voor de broeders lazaristen (CM) inleidingen en workshops over barmhartigheid en broederschap. Ze waren hiervoor uitgenodigd door het in de Franse hoofdstad gevestigde 'St. Vincent de Paul International Formation Center' (CIF: Centre International de Formation) voor priesters en broeders van de Congregatie der Missie (Lazaristen). De fraters belichtten in vier sessies de volgende thema's: 'Broederschap: een rijke spiritualiteit'; 'Barmhartigheid: de Vincentiaanse weg herontdekt'; 'Het evangelie van barmhartigheid en broederschap samen met anderen beleven'; 'Ons charisma van

barmhartigheid en broederschap'. Ze benadrukten in hun presentaties hoe belangrijk het is om terug te gaan naar de wortels van de Fraters CMM, om de oorspronkelijke inspiratie van congregatiestichter Joannes Zwijsen te herontdekken en mee te beleven. De twee dagen waren onderdeel van een Vincentiaans voortgezet vormingsprogramma van twee maanden, voor 24 broeders uit 15 landen. Het was de eerste keer dat de lazaristen een dergelijk programma organiseerden voor alleen eigen broeders. Op 2 september beginnen de fraters Benjamin Tunggu uit Indonesië en Athanasius Onyoni uit Kenia aan een voortgezet vormingsprogramma van drie maanden aan het CIF in Parijs.

'AMBASSADEURS' BIJEEN IN NAMIBIË EN

Honderd jongeren uit Brazilië, Indonesië, Kenia, Namibië en Nederland kwamen van 5 tot 14 juli 2008 in Tomohon op het Indonesische eiland Sulawesi bijeen als 'ambassadeurs van een wereldwijde broederschap'. Ze bereidden er zich voor om naar de katholieke Wereldjongerendagen in Sydney te gaan (15-21 juli). Het ambassadeursproject was door de congregatie van de Fraters CMM opgezet. Na de Wereldjongerendagen werd besloten dat de ambassadeurs contact met elkaar zouden blijven houden. Dat gebeurde in maart in Namibië en in april in Nederland.

Op 13 maart hadden de Namibische ambassadeurs een wandeltocht van vijftien kilometer georganiseerd onder het motto 'Walk with Christ'. Er waren zevenhonderd

deelnemers, afkomstig uit de verschillende parochies in Windhoek en uit de omgeving van de stad. Onder hen bevonden zich de aartsbisschop van Windhoek, Liborius Nashenda OMI, religieuzen en seminaristen. De tocht begon met een korte instructie door Shadu Mbala namens de ambassadeurs en een gebed, geleid door frater Petrus Natangwe. Tijdens de vier uur durende wandeling in de hete zon droegen de deelnemers om beurten een groot kruis. De tocht werd besloten met een eucharistieviering in de kapel van de clarissen, voorgedaan door de aartsbisschop. De Nederlandse groep ambassadeurs kwam op 10 en 11 april bijeen in een scoutinggebouw te Berkel-Enschot en in de Elim gemeenschap in Tilburg.

ARCHIVARISSEN- DAG 2010

In het gehucht St. Agatha bij Cuyk staat vanaf 1371 een klooster van de kruisheren. Het biedt sinds 2005 onderdak aan het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven. Hier worden Nederlandse kloosterarchieven verzameld en beheerd. De Fraters CMM waren intensief betrokken bij de oprichting van het centrum. Het archief van de fraters, dat zeer omvangrijk is, maakt er echter geen deel van uit. De congregatie is wel volledig lid van het Erfgoedcentrum. De archivaris van het fratersarchief, Rien Vissers, was op 8 juni aanwezig op de jaarlijkse archivarissendag voor kloosterarchivarissen. De dag stond dit jaar in het teken van 'Bronnen over de Tweede Wereldoorlog'. Historica Marjet Derks, docent en onderzoekster aan de Radboud Universiteit Nijmegen, sprak in de ochtend over een historische studie die zij voorbereidt over Nederlandse kloosterzusters in de Tweede Wereldoorlog. Het soms heldhaftige werk van de zusters in deze periode is volgens haar altijd onderbelicht gebleven. Diverse voorbeelden illustreerden het dappere optreden van sommige kloosters, maar vooral van individuele zusters. Ze toonde een gedeelte van een nieuwe film van Carine van Vught en Jeroen Neus, die al eerder films maakten over onder meer de Zusters SCMM en de Fraters CMM. Het getoonde interview met een oude zuster maakte veel indruk bij de archivarissen. Ze vertelde hoe ze als jonge religieuze van 1942 tot 1945 elke dag eten bracht naar een in het klooster ondergedoken joods echtpaar. Daarbij moest ze steeds een confrontatie met ingekwartierde Duitse militairen zien te vermijden.

Het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven in St. Agatha.

Het depot van het Erfgoedcentrum.

NEDERLAND

Programmaonderdelen waren onder meer een meditatie met nagesprek en een workshop met als titel 'Open Skies' die bedoeld was om voor deze groep lijnen naar de toekomst uit te zetten. De workshop werd kosteloos verzorgd door een medewerker van ZIN, het 'klooster voor zingeving en werk' te Vught. De ambassadeurs spraken over het voortzetten van de groep, over de activiteiten die volgens hen zinvol kunnen zijn en over de frequentie van hun bijeenkomsten. Een stuurgroep van drie ambassadeurs, onder leiding van frater Niek Hanckmann, zal de Nederlandse groep voorlopig begeleiden. Op zondagochtend 11 april kwamen de jongeren naar het CMM-generaalat voor de eucharistieviering.

Frater Caspar Geertman (links onder) met collega's en een patiënt.

TERUG NAAR DE EERSTE LIEFDE

Ruim een jaar geleden ging frater Caspar Geertman na lange tijd weer aan de slag in de gezondheidszorg. Hij werd A-verpleegkundige op de afdeling geriatrie van het Tilburgse TweeSteden ziekenhuis. "In veel opzichten een grote verandering", vertelt hij. "Het was 23 jaar geleden dat ik in een ziekenhuis gewerkt had. Ook moest ik van een 'regelmatig leven' naar een leven met onregelmatige diensten, inclusief nachtdiensten. En was ik als bestuurslid van de Nederlandse CMM-provincie toch enigszins gewend het werk zelf in te delen, nu moest ik meedraaien in een vastomlijnde structuur." Hoe kijkt hij terug op deze 'carrièreswitch'?

"Woorden die boven komen drijven zijn 'dankbaarheid' en 'voldoening', is zijn eerste reactie. Dat heeft te maken met het bijzondere werk dat hij verricht. Caspar Geertman: "Een geriatrische afdeling is niet hetzelfde als een 'gewone' verpleegafdeling van een algemeen ziekenhuis en is evenmin te vergelijken met een afdeling in een verpleeghuis. Bij ons worden uitsluitend ouderen opgenomen, maar zij moeten aan een drietal criteria 'voldoen' om geplaatst te worden. Ten eerste moet er sprake zijn van één of meer lichamelijke klachten. Daarnaast komen de patiënten bij ons binnen in een

staat van lichte of ernstige verwardheid. Denk aan dementie of een delier. Het derde criterium is dat de patiënt niet meer in staat is in de thuissituatie op adequate wijze voor zichzelf te zorgen. Wanneer deze drie factoren gelijktijdig verstoord zijn, spreken wij van een 'knik in het functioneren'. Dan wordt een patiënt bij ons opgenomen."

Tijd en aandacht

De frater wijst erop dat 'zorg en aandacht voor de geriatrische patiënt' één van de beleidsspeerpunten

van het TweeSteden ziekenhuis is. Voor deze patiëntengroep is extra budget en meer personeel beschikbaar. "Hierdoor zijn wij in staat om, behalve aan lichamelijke klachten, ook aandacht aan het psychisch en sociaal welbevinden van de patiënten te besteden", zo legt hij uit. "Ook en vooral het levensverhaal van de patiënt speelt mee en kan - moet zelfs - bij ons aandacht krijgen. Tijd en aandacht kunnen merkbaar een helende werking hebben op onze patiëntenpopulatie. Vaak is het erg druk en komen we daar niet aan toe, maar over de gehele linie bekeken, hebben wij echt nog wel 'tijd' voor de patiënt. Daar gaat mijn hart sneller van kloppen." Hij vult aan: "De patiënten blijven in vergelijking met andere afdelingen langer dan gemiddeld bij ons. Dit nodigt uit tot het opbouwen van een band met de patiënt. Ook dat spreekt mij, maar ook mijn collega's bijzonder aan in deze snelle en drukke tijd! Omdat de complexiteit en intensiviteit van de verpleegkundige zorg behoorlijk hoog is, wordt er veel en goed in het personeel geïnvesteerd. Zo zijn er bijscholingen, teamvergaderingen, thema-avonden en werkgroepjes. Eigen initiatief wordt beslist gestimuleerd!"

Vincentius

Ofschoon de zorg anno 2010 goed georganiseerd is, vormen geriatrische patiënten toch een kwetsbare groep door hun vaak hoge leeftijd afhankelijkheids-situatie waarin ze verkeren.

Dat brengt de frater bij het CMM-charisma. "In zekere zin zijn ze ook onder 'de armen' te rekenen, de armen van onze tijd. Christus leert ons onze medemensen en zeker de armen met liefde te bejegenen. Dit jaar vieren we het 'Vincentiusjaar'. Het is drieëneenhalve eeuw geleden dat Vincent de Paul, de heilige Vincentius, patroon van onze liefdewerken, is gestorven. In onze gemeenschappen besteden wij daar aandacht aan. In de Elimgemeenschap, waar ik zelf woon, doen we dat door de beeltenis van Vincentius een wat opvallender plaats te geven. Maar ook bidden we wekelijks gezamenlijk het gebed tot Vincentius en staan er bloemen bij zijn beeltenis in de kapel."

Caspar Geertman vervolgt: "Vincentius had in zijn tijd ook oog en oor voor zieke en oude mensen. Het verschil met nu is dat er toentertijd geen zorg georganiseerd was en dat er nauwelijks instellingen waren waar deze zieke, oude mensen met liefde opgenomen en verzorgd konden worden. Deze nood ging Vincentius aan het hart en dat leidde ertoe dat hij ermee begon deze zorg te organiseren en te institutionaliseren. Dat klinkt heel breedsprakig maar er wordt gewoon mee bedoeld dat er, geïnspireerd door het evangelie, op een zeer menselijke en verantwoorde wijze naar deze mensen werd omgezien."

Het TweeSteden ziekenhuis in Tilburg.

Schrijnende situaties

Frater Caspar Geertman en zijn collega's worden in hun werk met geriatrische patiënten vaak geconfronteerd met schrijnende situaties: gebroken gezinnen, kinderen die niet meer thuishouden, patiënten die geen bezoek krijgen en met zichzelf en het leven overhoop liggen, of verdriet omdat de eigen woning opgegeven moet worden wegens onvermijdelijke plaatsing in een verzorgings- of verpleegtehuis. "Extra aandacht werkt dan helend", benadrukt hij. "Gelukkig hebben wij nog tijd voor onze patiënten! Die tijd is nodig omdat zij niet zo snel meer kunnen denken en omschakelen als jonge mensen. Maar ook omdat onrust en gejaagdheid bij deze patiënten gemakkelijk tot chaos en verwardheid kunnen leiden."

Dankbaar

Dat hij iets extra's kan doen voor een patiënt dat misschien niet direct tot het dagelijkse zorg- of takenpakket behoort, zoals de krant voorlezen, samen wat bidden of gewoon onbevangen luisteren, maakt dat frater Caspar Geertman met plezier naar zijn werk gaat en met een goed gevoel thuiskomt. Dat geeft hem niet alleen voldoening maar stemt hem vooral ook dankbaar. "Dankbaar, omdat ik vanuit de gemeenschap de kans heb gekregen om terug te gaan naar mijn 'eerste liefde': de wereld van de zieke en hulpbehoevende mens. Dankbaar ook omdat wij dit werk in teamverband doen: we helpen elkaar als gelijkgestemden, nemen werk van elkaar over, weten ons samen verantwoordelijk voor de patiënten en zorgen dat we met elkaar in gesprek blijven. Dankbaar tenslotte, omdat we dit werk in deze tijd van bezuiniging en personeelsschaarste toch nog op een waardige manier kunnen uitvoeren!"

Peter van Zoest

GEROEPEN DOOR DE ARMEN (2)

Frater Pieter-Jan van Lierop schreef voor het oecumenische spiritualiteitsblad 'Herademing' een bijdrage over Vincent de Paul. Het artikel met als titel 'Geroepen door de armen' verscheen dit jaar in het maartnummer van de kwartaaluitgave. 'Fraters CMM' neemt het in drie delen over. In deze editie: deel twee.

Wij weten heel goed wat de bedoeling van Vincent met zijn religieuze gemeenschappen en zijn werken van barmhartigheid is geweest. Van hem zijn meer dan 30.000 brieven, honderden conferenties en preken bewaard gebleven en uitgegeven. Vincent is altijd een practicus gebleven, die reflecteerde en aanwijzingen gaf over concrete situaties. Dit was nogal uniek in de toenmalige kerk en had een grote aantrekkingskracht. Vincent verstond de kunst om de armen met de rijken te verbinden. Hij beschouwde de armen als bronnen van barmhartigheid en de rijken als werktuigen in Gods hand om de armen te redden. Hierdoor ontstond een machtige caritas-organisatie die grote rampen heeft aangepakt. Zo kon het gebeuren dat in oorlogstijd duizenden vluchtelingen naar Parijs kwamen, waarvan de meesten door Vincent en zijn organisaties werden opgevangen. In de zorg en liefdadigheid, de caritas van de Franse hoofdstad was hij niet meer weg te denken.

Christus aanwezig in arme mensen

Vincent leerde zijn volgelingen om selectief in de werkelijkheid rond te kijken. Terwijl in de maatschappij het oog van de mensen meestal gericht is op het succesvolle en geslaagde, vooral in materiële zin, is het blikveld van Vincent spontaan gericht op arme, kleine en gemarginaliseerde mensen. Deze kijkhouding is gegroeid door de overtuiging dat Christus aanwezig is in arme en lijdende mensen, dus eigenlijk is Christus heel concreet voor hem. Hij kan Hem aanraken, Hem omhelzen en zijn liefde aan

Hem betonen in het dagelijks leven. Vincent zei hierover: "Jullie moeten er van overtuigd zijn dat het geen nadeel is als je het gebed of de mis moet verlaten om armen te bezoeken, want jullie bezoeken God als jullie de armen helpen. Jullie moeten proberen God te zien in de persoon van de armen. Dan kunnen jullie God verlaten om God te dienen."

Om dit te kunnen ervaren spoorde hij zijn volgelingen aan een persoonlijke relatie met de armen op te bouwen; contact van hart tot hart. Pas dan kan de hooghartige dienstbaarheid van boven naar beneden vermeden worden. Pas dan kunnen we leren broeders en zusters van de armen te worden en ontstaat er ruimte om de aanwezigheid-van-Christus-in-de-armen in beeld te laten komen. Ik kom er op terug.

Onze opzichters

Vincent zegt zelfs dat de armen onze opzichters zijn. Dit lijkt erg overdreven, maar als er één ding is wat Vincent heeft ervaren, dan is het wel dat hulp aan de armen meestal heel beledigend overkomt. Maar al te vaak worden armen in een hulprelatie louter beschouwd als objecten van hulp, van wie niet meer verwacht wordt dan voortdurende betuigingen van dankbaarheid en bescheidenheid. Ze moeten vooral hun mond houden. Dit wilde Vincent tot elke prijs vermijden. Hij geeft de raad om altijd aandacht te hebben voor het hart van mensen die we helpen. Hij spoort zelfs aan naar mensen te kijken zoals God naar hen kijkt: Wie is die mens eigenlijk?

Preekstoel in de kerk van Folleville waar Vincent de Paul in 1617 zijn eerste missiepreek hield.

Wat is zijn weg naar geluk in het leven? Wat moet er nu gebeuren om deze mens vrij te maken van zijn lijden? Dat 'kijken-naar-mensen-zoals-God-naar-hen-kijkt', is ook zo'n weerbarstige vincentiaanse wijze om met armen om te gaan. Deze manier van kijken leerde Vincent uit het evangelie. Daarin las hij hoe Jezus naar mensen keek en met hen omging. Vincent spoorde dan ook voortdurend aan het evangelie te bemediteren. Met dergelijke evangelieverhalen in ons achterhoofd kan het heel verfrissend zijn om onze relaties met mensen, in het bijzonder met armen als het ware door te lichten.

Hoe dan ook, het gaat er niet om de armen te verwennen en aan hun grillen tegemoet te komen. Het gaat er om dat we arme mensen persoonlijk leren kennen, met hen omgaan als broeders en zusters en samen met hen wegen zoeken om aan hun diepste behoeften te voldoen. Vincent kan het niet genoeg herhalen: "Denk er aan dat het belangrijkste wat God van je vraagt is: dienstbaar te zijn voor de armen. Zij zijn onze bazen; zij zijn onze opzichters. Daarom moet je vriendelijk en aandachtig met hen omgaan. Gedraag je beleefd en zachtmoedig in je omgang met de armen. Jullie weten dat zij onze opzichters zijn. We moeten van hen houden, lief voor hen zijn en hen respecteren. Het is niet genoeg dat je hiervan overtuigd bent. Je liefde en zachtmoedige beleefdheid moeten concreet zichtbaar worden."

frater Pieter-Jan van Lierop

FRATER ALFONS SERAN CUM LAUDE AFGESTUDEERD

Op het generalaat van de Fraters CMM kwam 8 april het bericht binnen dat de Indonesische frater Alfons Seran cum laude was afgestudeerd in de 'Theologie van het Godgewijde leven', hoofdvak spiritualiteit, aan het Saint Anthony Mary Claret College in Manilla. De titel van zijn eindschriftie luidde: 'Een beschrijving van het charisma en de spiritualiteit van de Zusters van Liefde en de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid'. De afgestudeerde gaf afgelopen twee jaar voor religieuzen van verschillende congregaties bezinningsdagen en workshops.

De afstudeerscriptie van frater Alfons Seran.

Aanleiding voor frater Alfons om zijn afstudeerscriptie te wijden aan de beide door Joannes Zwijzen gestichte congregaties, was dat hij de zusters en zijn medebroeders in Indonesië wilde doordringen van de oorspronkelijke inspiratie uit de beginperiode, zodat ze daardoor gesterkt zouden worden en beter voorbereid op de uitdagingen van de moderne tijd. "Deze studie wil overtuigend en wetenschappelijk, of op basis van feitenmateriaal, de noodzaak ondersteunen van de herontdekking van het SCMM- en CMM-charisma in Indonesië", zo legt hij uit.

Herbronning

De studie beschrijft welke misverstanden over het charisma en de spiritualiteit van de congregaties hebben geleid tot de noodzaak van 'herbronning'. Vervolgens wordt op basis van congregationale documenten en bijbelse en kerkelijke visies uiteengezet hoe de identiteit van de congregaties werd gevormd door het charisma en de spiritualiteit van de stichter, waarbij een grote rol is weggelegd voor Maria en Vincentius. Op basis van een theologische beschouwing toont de studie tenslotte de noodzaak aan van herbronning van de congregaties in Indonesië en worden richtlijnen gegeven hoe deze het beste tot stand kan komen. "Samengevat", aldus frater Alfons Seran, "deze studie is uitgevoerd om feiten en informatie aan te reiken die een stevige basis kunnen bieden voor SCMM- en CMM-herbronning."

‘LEZEN MET EEN ROOMSE BRIL’

Bram Noot (68) was tot zijn pensioen leraar Nederlands. Vanaf dat moment verdiepte hij zich in de geschiedenis van het katholiek literatuuronderwijs in Nederland. Hij promoveerde 11 juni op dit onderwerp aan de Universiteit van Amsterdam. De titel van zijn proefschrift luidt: 'Lezen met een Roomse bril: opvattingen over literatuuronderwijs in katholieke scholen 1868-1924'. Jarenlang was hij een vaste bezoeker van het archief van de Fraters CMM. In het voorwoord bij zijn proefschrift schrijft hij: "Ik dank de archivaris Jan Heerkens en zijn opvolger Rien Vissers die in het archief van de fraters van Tilburg zeer behulpzaam waren in het zoeken naar oude, vergeelde, maar historisch waardevolle documenten."

"Er is geen vak dat meer gelegenheid biedt tot godsdienstig-zedelijke vorming dan het leesonderwijs." Dat schreven de Limburgse kweekschooleraren Vincent en Verbeeten in 1907 in hun boek *Onderwijs en Opvoeding*. Het was de eerste pedagogische handleiding voor katholieke scholen. Daarvoor, in de negentiende eeuw, was er nog nauwelijks sprake van een specifiek katholieke pedagogiek. De onderwijsgevenden moesten zich in die periode behelpen met opvoedkundige adviezen, geschreven door pastoors en hoofdonderwijzers. Opvoeding in de katholieke leer werd in die geschriften vaak belangrijker gevonden dan het aanbrengen van kennis.

Nieuwe grondwet

Dit uit de eerste helft van de negentiende eeuw daterende opvoedingsideaal was eigenlijk een reactie op het door de overheid gewenste onderwijs, gebaseerd op de onderwijswet van 1806. De overheid wilde de eenheid van de nieuwe staat, toen nog het Koninkrijk Holland onder Lodewijk Napoleon, zo veel mogelijk bevorderen door voor het onderwijs een algemeen christelijk karakter te verordnen dat in geen enkel opzicht leerstellig mocht zijn. In de praktijk had dit onderwijs een onmiskenbaar protestants karakter. De katholieken, die vonden dat in een openbare school met verlichte, protestantse ideeën van katholiek onderwijs weinig terecht kon komen, moesten echter wachten tot 1848, het jaar waarin de nieuwe grondwet tot stand kwam. In deze wet werd de scheiding van kerk en staat definitief vastgelegd. Katholieken en orthodox-protestanten kregen toen de mogelijkheid om zonder toestemming van de plaatselijke of nationale overheid scholen te stichten met een eigen confessionele signatuur.

Frater Tharcisio Horsten (1879-1952), neerlandicus en zesde algemene overste (1926-1938).

Frater Tharcisio Horsten was een kenner van het werk van de dichter Joost van den Vondel.

Die scholen kwamen er ook, want bisschop Joannes Zwijssen richtte in Tilburg congregaties van de Zusters SCMM en de Fraters CMM op, die zich niet alleen bezighielden met charitatief werk, maar vooral ook in het onderwijs actief waren. De fraters legden zich in het begin toe op de zorg voor weeskinderen en niet lang daarna op onderwijs. Ze richtten scholen op, eerst in Tilburg, daarna op andere plaatsen in Brabant en daarbuiten. Hun aandacht ging daarbij vooral uit naar de jeugd in achterstands-situaties.

Bisschoppelijke brief

De opleiding van de fraters en dus ook de kwaliteit van de scholen liet echter nog te wensen over. Katholieke ouders kwamen daarom nogal eens in de verleiding hun kinderen naar een neutrale, door de overheid gesubsidieerde kwaliteitsschool te sturen. De kerkelijke autoriteiten, die beducht waren voor deze ontwikkeling, besloten de ouders door middel van een bisschoppelijke brief te waarschuwen voor de schadelijke effecten van een godsdienstloze school. Dit document uit 1868, opgesteld door een pater uit de congregatie van bisschop Zwijssen, Bernardinus

Ghijben, kreeg de naam *Mandement van de bisschoppen over het onderwijs* en werd tot ver in de twintigste eeuw gezien als de grondwet voor het katholieke onderwijs. De belangrijkste boodschap van het *Mandement* was, dat in alle vakken godsdienstige beginselen merkbaar moesten zijn. Hoe die beginselen in de praktijk van het onderwijs een plaats dienden te krijgen, werd door Ghijben niet verder uitgewerkt. Dat liet hij over aan de dagelijkse lespraktijk van de fraters. Die maakten voor het leesonderwijs vaak gebruik van gedichten en verhalen uit het populaire in 1867 opgerichte familieweekblad *De Katholieke Illustratie*. Dat waren vaak verhalen met het accent op de katholieke leefwereld, zoals *Het Rozenhoedje*, *De miskelk* en *Op weg naar Rome*. De fraters waren het er daarom over eens dat het vak lezen bijzondere aandacht verdiende. En daarin stonden zij niet alleen, want katholieke pedagogen waren ervan overtuigd, dat alle vakken zich weliswaar leenden voor morele vorming, maar dat het vak lezen toch de kroon spande.

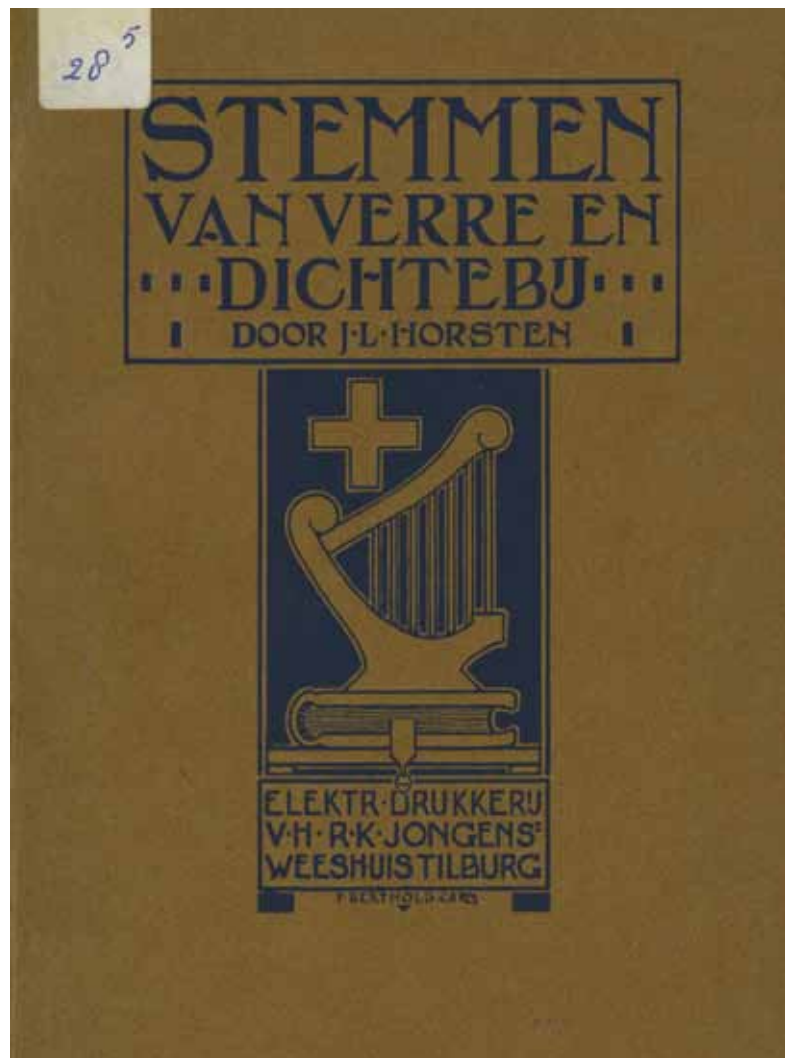
De voorname plaats die het vak lezen innam, zou moeten worden ondersteund door goede katholieke leesboeken voor het lager onderwijs en literatuurmethoden met

'Rooms Onderwijs in de Roomse School'

bloemlezingen voor het voortgezet onderwijs. Die waren ten tijde van het *Mandement* nog nauwelijks beschikbaar. In 1868 werd er echter wel een begin gemaakt. In dat jaar verscheen de eerste katholieke literatuurmethode: *Geschiedenis der Nederlandsche letteren*. De auteur W. Everts, was directeur van het kleinseminarie te Rolduc. De katholieke leerlingenpopulatie was aan het eind van de negentiende eeuw echter nog zo gering, dat de uitgever, die hoopte op een breder verspreidingsgebied, het woord 'katholiek' in de titel voorlopig achterwege liet. Dat veranderde vanaf 1900. Toen verscheen *De Letterkundige Bibliotheek voor Katholieken* (1903-1905) van de paters M. R. de Brouwer en C. Vromans. Zij waren leraren aan het eerste katholieke Noord-Brabantse gymnasium in Tilburg. In 1917 zou uit dat gymnasium het huidige St. Odulphuslyceum ontstaan. De leerlingen uit de begintijd van het gymnasium moesten op de hoogte zijn van de jongste generatie schrijvers. Een geschikt leerboek waarin moderne literaire werken werden behandeld vanuit een katholieke visie bestond nog niet. De leraren schreven daarom een serie van drieëntwintig boekjes waarin zij voornamelijk moderne schrijvers en dichters behandelden.

Literatuurmethode

Naarmate de twintigste eeuw vorderde, werden de 'roomse beginselen' in het onderwijs steeds meer gerealiseerd en werd het onderwijsmateriaal volgens het roomse gedachtegoed verder ontwikkeld. De literatuurmethode *Stemmen van verre en dichtebij* (1914-1920) van frater Tharcisio Horsten is daarvan een duidelijk voorbeeld. In het voorbericht van het vijfde deel presenteerde Horsten het doel van zijn letterkundeonderwijs: "Aan onze roomse kweek- en normaalscholen, gymnasiums, H.B.S.en, Lyceums en Seminaries moet het letterkundig onderwijs zich op de eerste plaats bezighouden met onze roomse grote mannen en op de tweede plaats met de niet-roomsen, volgens de leuze: Rooms Onderwijs in de Roomse School". Bij de behandeling van moderne literatuur worstelde Horsten met het probleem hoe moderne opvattingen verbonden konden worden met een katholieke levensbeschouwing. Ook katholieke literaire critici waren in culturele tijdschriften zoals *De Katholiek*, *Van Onzen Tijd* en *De Beiaard* op zoek naar het wezen van katholieke

Literatuurmethode van frater Tharcisio Horsten, vijfde druk uit 1943.

kunst. Zij wilden de nieuwe generatie katholieke dichters de weg wijzen hoe ze met godsdienstige bezieling toch moderne opvattingen over literatuur in hun werk konden toepassen. Volgens Horsten had de katholieke kunst alleen toekomst wanneer kunstenaars zich toelegden op gemeenschapskunst.

De katholieke zuil met bijbehorende normen en waarden stond in het begin van de twintigste eeuw nog recht overeind. Er was geen plaats voor twijfel. Voor frater Horsten bestond er geen volmakter levensbeschouwing dan de katholieke. De criteria waaraan katholieke kunst zou moeten voldoen moesten volgens hem gezocht worden in gemeenschapskunst, synthese, ethisch besef en mystiek. Horsten was er dan ook van overtuigd dat het katholiecisme de literatuur extra glans kon geven.

Bram Noot

Lezen met een roomse bril: opvattingen over literatuuronderwijs in katholieke scholen 1868-1924, Zuidelijk Historisch Contact, Oosterhout, 299 blz., € 29,50.

HOGERE OVERSTEN BIJEEN IN ROME

Met 131 hogere oversten van ordes, congregaties en religieuze instituten nam de algemene CMM-overste, frater Broer Huitema, van 26 tot en met 28 mei in Rome deel aan de 75ste vergadering van de Unione Superiori Generali (USG), de Conferentie van mannelijke Hogere Oversten. Het thema van de bijeenkomst was 'Europa daagt het religieuze leven uit. De situatie en de gevolgen'. Europa maakt enerzijds een ingrijpend secularisatieproces door, waar vergrijzing en afname van het aantal religieuzen een gevolg van is. Anderzijds

bestaat er een grote behoefte aan spirituele zingeving, ontstaan er nieuwe religieuze bewegingen en komen er steeds meer geassocieerde leden, die in de spiritualiteit en het charisma van bestaande congregaties delen en met hen samenwerken in hun zending. De hogere oversten zochten naar mogelijkheden en middelen om deze uitdagingen aan te gaan en plannen te maken voor de toekomst. Dit onderwerp kwam al aan de orde op vorige vergaderingen en zal in de novembervergadering opnieuw aan de orde komen.

De hogere oversten in een plenaire vergadering te Rome.

UITWISSELING VAN JONGE FRATERS

De congregatie kent al enige tijd een uitwisseling van fraters tussen de provincies Kenia en Indonesië. Dit jaar sloot de regio Namibië zich bij het programma aan. De fraters uit Indonesië nemen in het tweede noviciaatsjaar deel aan het uitwisselingsprogramma. De Keniaanse en Namibische fraters doen dat na het afleggen van hun eerste tijdelijke geloften. De uitwisseling bestaat uit een ongeveer drie maanden durende stageperiode waarin de Indonesische, Keniaanse en Namibische fraters deel nemen aan het gemeenschapsleven van een andere provincie. Ze volgen van nabij het werk van de fraters en waar mogelijk worden ze ingezet om op scholen en in het pastoraat aan de slag te gaan. Van 4 januari tot en met 3 april verbleven de Indonesische fraters

Dominikus Atty en Isidorus Abi in verschillende Keniaanse gemeenschappen, onder meer in het noviciaat in Sigona en het provinciaal van Rhapta Road in Nairobi. Inmiddels zijn ze weer in het noviciaat te Pematang Siantar teruggekeerd. De tijdelijk geproteste fraters Elijah Oseno Agilo en Nicodemus Orang'i Otundo vertrokken op 25 mei vanuit Kenia naar Indonesië, waar ze een bijdrage leverden aan de activiteiten van de gemeenschap in Manado. In Manado verbleven ook de fraters Gerard Mopeli Sehlabo en Jason lipumbu Shanyengandje uit Namibië. Voordat de fraters die een stage in Indonesië deden met het werk in de scholen begonnen, volgden ze een taal cursus. Op 19 augustus vertrokken zij weer naar hun land van herkomst.

GEDACHTENISVIERING FRATER ANTHONY KONING

Op 24 april was het vijf jaar geleden dat frater Anthony Koning in Kenia overleed. In Mosocho hebben de fraters, vrienden en bekenden van de overledene hem in een eucharistieviering herdacht. Tijdens de herdenking werd ook een boek over hem gepresenteerd, getiteld: *A Disciple of the Merciful One in a Worldwide Brotherhood: Bro. Anthony Koning, CMM: 1939-2005 (Een leerling van de Barmhartige in een wereldwijde broederschap: Frater Anthony Koning, CMM: 1939-2005)*. De auteur, frater Andrea Sifuna, de provinciale overste van de fraters in Kenia, schetst in een kort bestek het leven van frater Koning. Zijn levensverhaal en de geschiedenis van de fraters in Kenia, zijn verweven met persoonlijke getuigenissen en gedichten, foto's en gebeden. Het boek laat zien dat de CMM-spiritualiteit van barmhartigheid en broederschap aan de basis lag van zijn onvermoeibare inzet als onderwijzer, coach, schoolhoofd, schrijver van talloze praktische materialen voor de vorming van jonge fraters, provinciale overste en stichter van het Oyugis Integrated Project voor een geïntegreerde aanpak van de aidsproblematiek.

PROVINCIEMIDDAG IN WOONZORGCENTRUM JOANNES ZWIJSEN

Op vrijdag 7 mei vond in het Tilburgse woonzorgcentrum Joannes Zwijzen, de jaarlijkse 'Provinciemiddag' plaats, bedoeld om broeder- en zusterschap van Nederlandse fraters en geassocieerde leden te versterken. Thema van de middag was 'Roeping'. Lex van der Poel, geassocieerd lid van de congregatie, hield een overweging waarin zij inging op het thema. Ze stond stil bij wat het generaal kapittel van 2008 daarover in het kapittelrapport heeft opgenomen. 'Durven roepen', 'weten hoe te roepen' en 'mogen roepen' stonden daarin centraal. Lex van der Poel gaf voorbeelden van roepingsverhalen uit het Oude en Nieuwe Testament (Abraham, Mozes en de Samaritaanse vrouw) en uit recente tijd (Dag Hammarskjöld en Joris Obdam). Ze besloot met haar persoonlijk roepingsverhaal. Om trouw te blijven aan haar oorspronkelijke levensopdracht en roeping zocht ze naar de juiste antwoorden. Ze probeerde mensen nabij te zijn en werd actief in het pastoraat. Via contacten met de Eleousa-communiteit ontdekte ze dat ze als geassocieerd lid van de congregatie haar roeping kon verdiepen. Door het uitspreken van haar verbintenis voor het leven als geassocieerd lid van de congregatie, werd dit formeel bevestigd.

ARCHIEF VAN DE FRATERS IN BELGIË NAAR TILBURG

Op het terrein van de fraters in Zonhoven, België, wordt binnenkort een verzorgingshuis voor de fraters gebouwd. Dat gebeurt in samenwerking met de zorgstichting H. Catharina. Wanneer het gebouw in 2012 klaar is, zullen de fraters hun nabijgelegen fraterhuis verlaten en er hun intrek in nemen. Met het oog op de verhuizing heeft de regio België in overleg met het generaal bestuur besloten het archief onder te brengen in het generaal archief van de Fraters CMM in het generaal te Tilburg. Vanaf het ontstaan van de provincie België in 1967, werd het archief tot 2005 beheerd door de provinciale overste (tot 1984) frater Gilbert Monten. Hij kreeg ondersteuning van frater Julien Ketelslegers. In 1984 ver-

huisde het archief naar Zonhoven, waar beide fraters nog een tiental jaren het archief verzorgden. Na het overlijden van frater Ketelslegers in 1997 kreeg frater Valerius Ceresa de zorg voor het archief. Met de symbolische overhandiging van de archiefsleutel aan de fraters Edward Gresnigt en Frans van Pinxteren was de overdracht van het archief van de fraters in België aan het generaal op 14 mei 2010 een feit. Die dag werd het 35 strekkende meters archief in een kleine vrachtwagen naar het generaal overgebracht. Frater Frans van Pinxteren zal op verzoek van de algemene overste en in overleg met de archivaris Rien Vissers het archief van België op de juiste manier in het geheel van het generaal archief invoeren.

Het archief van de fraters in België in de rekken van het archief in het generaal te Tilburg.

VINCENTIAANSE PELGRIMAGE

Van 5 tot en met 17 juni vond de jaarlijkse pelgrimstocht plaats naar plekken in Frankrijk waar Vincent de Paul leefde en werkte. Het reisgezelschap bestond uit 34 personen. De deelnemers waren afkomstig uit de congregaties van de Fraters CMM, de Zusters SCMM, de Zusters van de Choorstraat, de Zusters van Liefde van Schijndel en de Lazaristen. Onder hen bevonden zich twee geassocieerd leden van de Missionarissen van het Heilig Hart en van de Zusters van de Choorstraat en een kringlid van CMM-gemeenschap de Vuurhaard in Udenhout. De gehele leiding van de tocht was in handen van frater Ad de Kok, bijgestaan door de zusters Renée Geurts en Netty Daamen (SCMM). "Frater Gérard Verstijnen en zuster Marie-Thérèse Brinkmann (SCMM) namen in 1998 het initiatief om jaarlijks deze pelgrimstocht te houden voor deelnemers uit Nederland en België", vertelt frater Ad de Kok. "Ook is er elk jaar een tocht voor Indonesische fraters en zusters, dit jaar uitgebreid met deelnemers uit Tanzania, Kenia en Brazilië. In 2011 vindt de pelgrimage plaats van 26 augustus tot en met 7 september. Hiervoor nodigen we, naast de 'Vincentiaanse congregaties', ook pastoraal-diaconale mensen uit."

Hoe kijkt de reis leider terug op de reis? "Het is bijna een Vincentiaans wonder als je op pelgrimstocht mag gaan met zusters, broeders, fraters, paters en andere Vincentiaanse mensen. Na een paar uur proef je: dit is goed, hier zijn mensen bij elkaar die eenzelfde inspiratie hebben. Het werd een eenheid van mensen, onderweg naar Vincent de Paul en Louise de Marillac. Inspiratie opdoen op de plekken waar beiden en Frédéric Ozanam hun stappen naar de armen gezet hebben. Het was goed."

FRATER

DESIDERIUS (J.H.) COOPMANS

Hij werd geboren te Ottersum op 1 februari 1923 en trad in de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid te Tilburg op 29 augustus 1940. Hij legde zijn professie voor het leven af op 15 augustus 1945. Hij overleed op 11 april in woonzorgcentrum Joannes Zwijsen te Tilburg en werd begraven op het kerkhof van de fraters op landgoed 'Huize Steenwijk' in Vught.

Als jonge frater werkte hij enkele jaren op een lagere school in Deurne. In 1952 vertrok hij naar Curaçao. Daar was hij werkzaam in het onderwijs. In 1958 werd hij overgeplaatst naar Bonaire, waar hij les gaf op een lagere school en op een MAVO. De allermooiste tijd op Bonaire brak voor hem aan toen hij een stencilmachine kreeg. Vanaf die tijd ontwikkelde hij zich langzamerhand tot drukker. In het fraterhuis begon hij een drukkerij die uitgroeide tot een gerenommeerd bedrijf dat opdrachten kreeg van allerlei instellingen en zelfs van de overheid. Op 30 april 1986 is frater Desiderius voor al zijn verdiensten op de Antillen en vooral op Bonaire onderscheiden met de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. Toen in 1995 de CMM-regio Nederlandse Antillen werd opgeheven, keerde hij terug naar Nederland. Hij ging aanvankelijk wonen in fraterhuis St. Denis in de Kruisvaardersstraat in Tilburg, totdat zijn gezondheid hem dwong over te gaan naar het fraterhuis Joannes Zwijsen, waar hij de laatste jaren van zijn lange leven voorbeeldig heeft doorgebracht. Moge de Heer van het leven hem nu opnemen in de heerlijkheid, die voor hem bereid werd door de dood en verrijzenis van zijn Zoon Jezus Christus.

FRATER

ROGER (J.J.M.) WILLEMS

Hij werd geboren te Zonhoven, België, op 4 april 1923 en trad in de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid te Tilburg op 29 augustus 1945. Hij legde zijn professie voor het leven af op 15 augustus 1950. Hij overleed op 15 april 2010 in het Virga Jesse Ziekenhuis in Hasselt en werd begraven op het kerkhof van Zonhoven-Centrum op 21 april 2010.

Frater Roger genoot van zijn volière. Urenlang kon hij na de verzorging van de vogeltjes op een bank blijven zitten om zijn zebrevinken te observeren en te bewonderen. Het beeld van de nijvere tuinman was langzamerhand gaan vervagen, maar het ligt nog vers in het geheugen van de fraters hoe zijn groentetuin er prima verzorgd bij lag. Een ander beeld van deze medebroeder is minstens evenzeer vertrouwd: frater Roger in een witte jas als verpleger. Ruim vijfenveertig jaar heeft hij zich met bewonderenswaardige toewijding en grote bekwaamheid ingezet in de ziekenzorg. Eerst in Maaseik en Hasselt voor de zieke dove en spraakgestoorde leerlingen van het instituut. Later na zijn overplaatsing naar Zonhoven verzorgde hij tot 1996 ook zijn zieke en hulpbehoevende medebroeders. Hij was zeer toegewijd en uitermate plichtbewust. Van 1967 tot 1984 was frater Roger ook een attente en meelevende huisoverste in Hasselt en Zonhoven. Hij koesterde een hechte familieband. Zijn medeleven met de familie was wederkerig en vooral op het einde van zijn leven zeer intens. De nabijheid van familieleden heeft hem in zijn laatste dagen gesterkt en grote troost verschaft. Dankbaar bewaren wij in ons hart het beeld van een eenvoudige, barmhartige en zeer dienstbare medebroeder in het vertrouwen dat hij nu leeft in de geborgenheid van Jezus, zijn barmhartige Broeder.

FRATER

KEES (C.) VERSPEEK

Hij werd geboren te Udenhout op 29 oktober 1927 en trad in de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid te Tilburg op 29 augustus 1945. Hij legde zijn professie voor het leven af op 15 augustus 1950. Hij overleed op 31 mei 2010 in woonzorgcentrum Joannes Zwijsen te Tilburg en werd begraven op het kerkhof van de fraters op landgoed 'Huize Steenwijk' in Vught.

Frater Kees was vijfendertig jaar werkzaam in het onderwijs: acht jaar in het lager onderwijs in 's-Hertogenbosch tweeëntwintig jaar aan een LTS en een ULO in Den Haag. Hij bleef streven naar grotere vakbekwaamheid en behaalde akten in handenarbeid en wiskunde. Die voortgezette studie speelde ook een rol bij het compenseren van zijn toenemende doofheid. Wonen en werken in en vanuit de Jacob Marisgroep in Den Haag, een intercongregatieve groep in een arme wijk, was een hoogtepunt in zijn leven. Ondanks zijn doofheid was dat voor hem een geweldige tijd. De laatste twintig jaar van zijn leven, die hij doorbracht in Tilburg en Udenhout waren soms erg moeilijk. Tot het einde toe maakte hij kinderspeelgoed. Hij genoot ervan in zijn werkplaats op het generalaat. De laatste jaren van zijn leven in woonzorgcentrum Joannes Zwijsen moest hij veel 'loslaten'. Zijn totale doofheid, zijn eenzaamheid en zijn suikerziekte waren zware kruisen voor hem. Kees was veeleisend. Maar hij had ook een klein hart. Hij was erg gesteld op zijn familie en onderhield goede vriendschappen. Kees was een godsdienstig man voor wie het geloof vanzelfsprekend en dierbaar was. Het ontvangen van het sacrament van het oliesel heeft hem goede moed gegeven voor de laatste etappe. Wij geloven dat Kees nu bij God is thuis gekomen en opgenomen is in zijn liefde.

FRATER

AD (A.J.M.) MOMMERS

Hij werd geboren te Tilburg op 24 juli 1925 en trad in de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid te Tilburg op 29 augustus 1942. Hij legde zijn professie voor het leven af op 15 augustus 1947. Hij overleed op 8 juni 2010 in de Eleousa-communiteit in Vught en werd begraven op het kerkhof van de fraters op landgoed 'Huize Steenwijk' in Vught.

Barmhartigheid en broederschap hebben aan het leven en werk van Ad een bijzondere kleur gegeven. Ongeveer tien jaar werkte hij in het onderwijs in Nederland. Daarna werkte hij zeventien jaar in Congo onder moeilijke omstandigheden. In 1975 ging hij in Kenia een instituut voor doven en blinden leiden en bracht hij het ook tot bloei. Als communiteitsoverste en regionaal en provinciaal bestuurslid droeg hij verantwoordelijkheid voor de gemeenschap. Speciaal voor de jonge fraters in Kenia heeft hij veel betekend. Ruim tien jaar geleden koos hij er bewust voor, na tweeënveertig jaar Afrika, naar Nederland terug te keren. Vanaf de oprichting in 2000 was hij lid van de Eleousa-communiteit bij ZIN, het 'klooster voor zingeving en werk' te Vught. De dierenwei, zijn cactuscollectie en de planten in het huis getuigden van zijn grote liefde voor de natuur. Hij was het stille centrum en ook de gastheer van de communiteit. De band met zijn familie was hecht. Vriendschap met oud-leerlingen in Nederland, met oud-collega's en met mensen en gasten van ZIN hebben zijn leven verrijkt. Hij was een geliefd mens en velen zullen hem missen. Trouw volbracht hij zijn opdracht om te doen wat Jezus heeft gedaan: dienen en verlichten, een verlossend woord spreken, een helpende hand bieden. Zo is hij een mens geworden naar Jezus' beeld.

‘GOD OM GOD VERLATEN’

Een spirituele aanwijzing, ontleend aan Vincent de Paul

Waar ontmoeten mensen God? Op heel veel verschillende plaatsen. In de natuur bijvoorbeeld, of in de stilte van het eigen hart. Maar ook in het midden van de gemeenschap, in de eucharistieviering. Vincent de Paul echter richt de schijnwerper op een zeer speciale plek van Godsontmoeting: je komt God vooral tegen in de arme, de gekwetste mens, de mens met een beperking. In de kleine mens vooral moet je God dienen. God moet je zoeken waar mensen lijden. Die gedachte van Vincent sprak Zwijsen zeer aan.

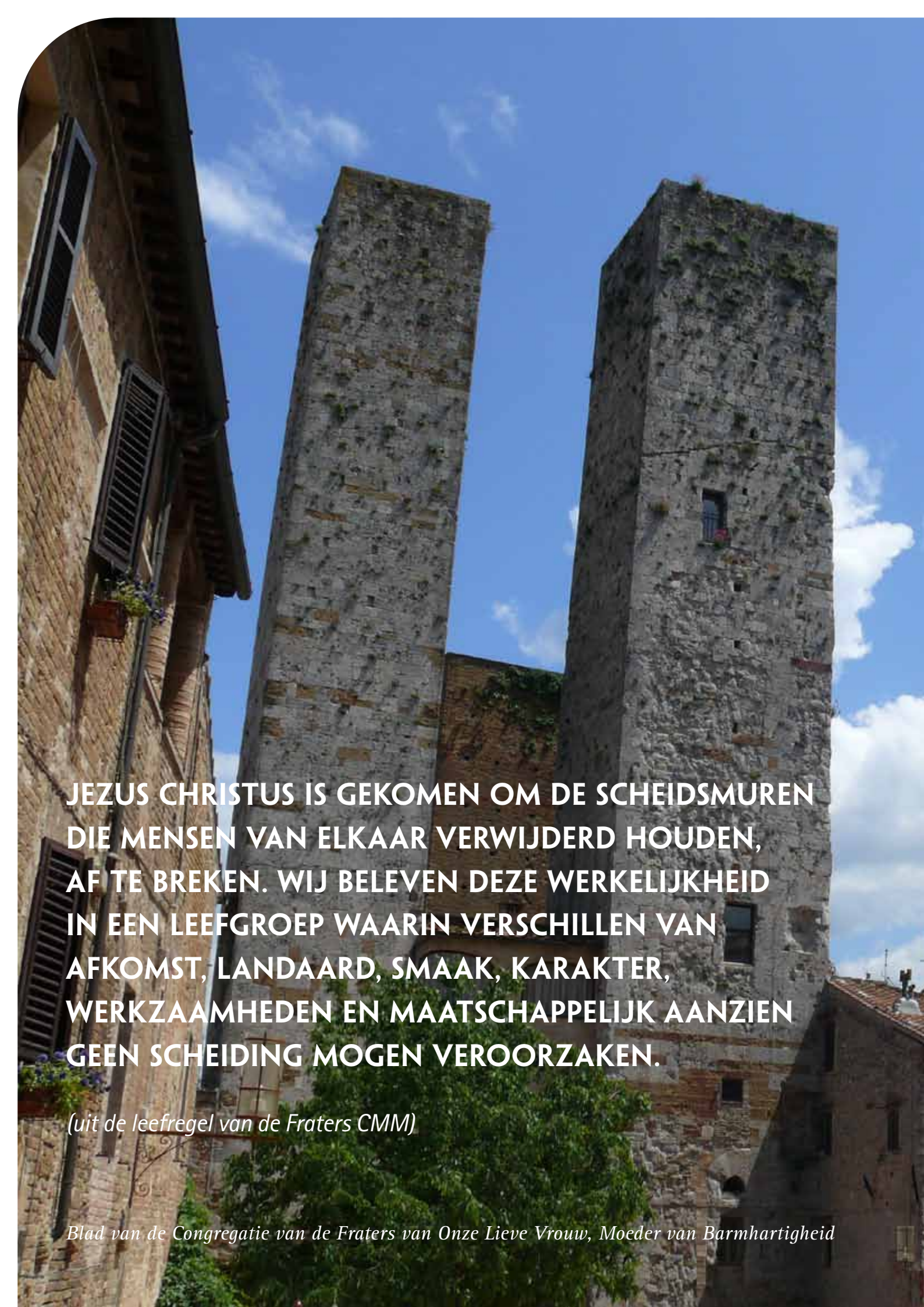
Vincentius zei: "Geef mij een man van meditatie."

Ja, dagelijkse meditatie vroeg hij met nadruk van zijn volgelingen. Maar hij hield hen ook bij herhaling voor: "Als je in de echte wereld je zending vervult, zul je af en toe 'God om God moeten verlaten'." En Zwijsen zegt hem dat na. Zusters en fraters van Zwijsen moeten soms God (die je kunt ontmoeten in de gemeenschappelijke eucharistieviering en het gemeenschapsgebed) verlaten om God te ontmoeten in de medemens in nood die je hulp urgent nodig heeft. De dagelijkse meditatie echter moet je nooit achterwege laten.

Het is duidelijk, voor Vincent de Paul en Zwijsen is apostolaat niet slechts het verrichten van een goed werk. Het is al helemaal geen oproep tot driftige dienstbaarheid. Apostolaat is voor hen vooral een plaats van Godsontmoeting! Het gaat niet slechts om sociale ethiek; het gaat om spiritualiteit: gehecht aan God en toegewijd aan mensen.

frater Harrie van Geene

**JEZUS CHRISTUS IS GEKOMEN OM DE SCHEIDSMUREN
DIE MENSEN VAN ELKAAR VERWIJDERD HOUDEN,
AF TE BREKEN. WIJ BELEVEN DEZE WERKELIJKHEID
IN EEN LEEFGROEP WAARIN VERSCHILLEN VAN
AFKOMST, LANDAARD, SMAAK, KARAKTER,
WERKZAAMHEDEN EN MAATSCHAPPELIJK AANZIEN
GEEN SCHEIDING MOGEN VEROORZAKEN.**

(uit de leefregel van de Fraters CMM)

Blad van de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid